

Інноваційно-інвестиційний потенціал в системі управління розвитком

УДК 658:330.34

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-1>

МАРКІНА І. А., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту,
Полтавська державна аграрна академія, (м. Полтава, Україна)
МАРЧИШИНЕЦЬ С. М., здобувач, кафедра менеджменту,
Полтавська державна аграрна академія (м. Полтава, Україна)

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ

Маркіна І. А. Розвиток інноваційно-інвестиційного потенціалу промислового сектору.

Вступ. Основним каталізатором ефективних перетворень в промисловому секторі економіки є інноваційно-інвестиційна політика, яка покликана підвищувати потенційні можливості, а саме можливості виробничого сектору економіки України. Інноваційно-інвестиційний потенціал тісно відображає об'єктивно існуючу можливість соціально-економічного розвитку системи людства.

Мета статті полягає у з'ясуванні основних положень і підходів, які відображають інноваційно-інвестиційний потенціал та сутність інноваційно-інвестиційного розвитку.

Результати. Розглянуто ідеологія держави в області інноваційної та інвестиційної політики. Представлено узагальнення тлумачення поняття «розвиток» філософської точки зору. Доведено вирішальну роль розвитку в розумінні сутності всього суцього. Розглянуто вектор розвитку в розрізі його регресивного або прогресивного прояву. Визначено, що етапи розвитку виступають фазами зміни системи, до яких віднесено: появу, висхідну стадію розвитку, максимальний розвиток або зрілість, регресивні зміни або низхідна стадія, розпад і загибель. Визначено тенденцію диференціації в соціально-економічних системах. Розглянуто сутність «становлення» як етапу в розвитку системи. Розкрито сутність зрілості системи. Розглянуті зовнішні та внутрішні джерела розвитку системи. На основі проведеного теоретичного узагальнення надано ключові властивості поняття «розвиток»: він виступає формою постійного руху вперед від простої до складної форми; ступінь розвитку визначається впливом зовнішніх і внутрішніх чинників; шлях розвитку системи визначається її базовими мотивами, ступенем визнання системою об'єктивно існуючої дійсності; розвиток можливий за умови розуміння кількісних параметрів кінцевої мети; форма його реалізації є циклічною або спіральною; аналіз розвитку має здійснюватися в двох напрямках дослідження: в матеріальному і духовному світах. Надано визначення поняття «інновація». Розглянуто сутність науково-технічного прогресу як основи економічного розвитку та представлено бачення провідних науковців-економістів на цей феномен. Надано кількісні оцінки впливу інноваційного зростання ВВП. Надано оцінку кількісного внеску різних факторів економічного зростання ринкової економіки.

Ключові слова: управління, підприємство, потенціал, інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний розвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основним каталізатором ефективних перетворень в промисловому секторі економіки є інноваційно-інвестиційна політика, яка покликана підвищувати потенційні можливості, а саме можливості виробничого сектору економіки України. Під час реалізації інноваційної моделі як основи конкурентного розвитку України особливої актуальності набуває питання підвищення економічного потенціалу країни, який повинен відображатись, в першу чергу рівнем розвитку промислового сектору національної економіки. В економічній літературі протягом тривалого періоду обговорювалася проблема так званої «виробничого потенціалу підприємства». За допомогою цієї категорії

намагалися охарактеризувати граничні можливості підприємства, визначені як максимально можливий випуск продукції при найповнішому використанні виробничих функцій і персоналу. При цьому завжди виникало питання розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства як основи конкурентоспроможності всієї економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пошук оптимальних шляхів випереджачого розвитку економіки вимагає вивчення інноваційних факторів економічної політики. Значний інтерес у цьому контексті являє досвід промислово розвинутих країн, набутий ними після проголошення нового курсу на інноваційну політику. Дослідження виявили визначальну роль цінового та

нецінового поля економічної політики взагалі та інноваційної зокрема [1, 2, 3, 4]. Сучасний опис технологічних інновацій ґрунтується на міжнародних стандартах [5]. Ці стандарти стосуються нових продуктів та процесів, а також їхніх технологічних змін. В західній і у вітчизняній літературі, це пов'язується з поняттям інноваційного процесу та з активним процесом інвестування.

Інноваційна політика й інвестиційний процес нерозривно пов'язані з товарно-грошовими відносинами, що існують на всіх стадіях цього процесу [6, 7, 8].

В даний час ідеологія держави у області розвитку інноваційної і інвестиційної політики ставить основною задачею розвиток приватних компаній різного рівня і масштабу, не створюючи при цьому умов для розвитку. Інвестиції відіграють виключно важливу роль й на мікрорівні. На цьому рівні вони необхідні, перш за все, для досягнення таких цілей: розширення та розвиток виробництва; недопущення надмірного морального й фізичного зносу основних фондів; підвищення технічного рівня виробництва; підвищення якості й забезпечення конкурентоспроможності продукції кожного підприємства; здійснення природоохоронних заходів; придбання цінних паперів і вкладення коштів в активи інших підприємств [9, 10, 11]. Проблема економічного зростання тісно пов'язана з наявністю ресурсів для розвитку економіки, удосконаленням її структури. Найважливішим джерелом економічного зростання є інвестиції.

Представлення інноваційної сфери як складової різних систем дає можливість відокремити один від одного функціональні зв'язки, створюючи якусь множину, що дозволяє конкретніше і конструктивніше провести їх аналіз, встановити необхідність і шляхи їх ефективного здійснення і трансформації.

Формування цілей статті. Виходячи з того, що інноваційно-інвестиційний потенціал пов'язаний з таким поняттям як «розвиток», ми ставимо за мету з'ясувати основні положення і підходи, які відображають дане явище, і вже на основі результатів даного аналізу, здійснити дослідження безпосередньо інноваційно-інвестиційного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційно-інвестиційний потенціал тісно відображає об'єктивно-існуючу можливість соціально-економічного розвитку системи людства. Але, щоб взагалі зрозуміти сутність самого процесу інноваційно-інвестиційного розвитку, нам потрібно звернутися

до базових основоположних понять, вивчення яких надасть нам можливість не тільки з'ясувати напрямок дослідження, а й, можливо, знайти нові шляхи щодо його ефективного використання в сфері економічного напрямку нашого дослідження. Розвиток є складним процесом якісної зміни системи. Філософи під «розвитком» звичайно розуміють незворотну, ціленаправлену і закономірну зміну матеріальних та ідеальних об'єктів, що приводить до виникнення нової якості. Воно є однією з фундаментальних основ всього сущого: від Всесвіту, який розвивається від хаосу до впорядкованих утворень, до будь-якої її порошинки. Просторова характеристика розвитку є переміщенням і розгортанням систем. Якісні зміни об'єктів в розвитку неможливі без фізичного, соціального, інформаційного та іншого видів простору. По суті справи, розвиток – це зміни систем в просторі.

Тимчасова лінія розвитку, згідно якої він є процесом зміни систем деяких станів, що розвиваються у часі. Залежно від швидкості розвитку виділяють революційний або швидкий, стрибкоподібний розвиток і повільний, природно-еволюційний. З погляду часу розвиток є появою нового, його боротьбою із старим і зміною старих форм новими.

Характер, або вектор розвитку, що визначає спрямованість руху системи, її прогрес або регрес. Прогресивний розвиток системи пов'язаний з її висхідним рухом, а регресивний є поверненням до старих форм, деградацією, руйнуванням. Прогресивний і регресивний розвиток можуть виступати у вигляді окремих етапів розвитку тієї або іншої системи, періодів, коли в один час панує творчість, впорядкованість процесів, а в інший – загибель і руйнування систем. У одній і тій же системі ці процеси складають неповторну суміш з різним співвідношенням прогресу і регресу. Не можна не погодитися з Р. Е. Ровінським, який пише: «Загибель системи не проходить безслідно: як правило, вона вносить свій внесок у виникнення нових умов для зростання впорядкованості в подальших системах. Так вибух зірки, в якій утворилися важкі елементи, відкриває нові можливості у розвитку зірок і планетних систем наступних поколінь. В цілому ж у Всесвіті від його народження і до сьогоднішніх днів спостерігається процес розвитку, що протікає за панування творчої тенденції» [9]. Якість перетворень, що відбуваються в процесі розвитку системи: змін складу, структури, функцій і т.п. Підкреслимо, що якість подій в ході розвитку перетворень не зводиться до

перетворень окремих складових системи, а носить системний характер. Етапи розвитку є відносно якісно-однотипні фази зміни систем. Система є частиною природи. Вона розвиває її і розвивається з нею, проходячи певні етапи: 1) поява, походження, виникнення нового, спочатку прихованого в надрах старого, а потім в явній формі; 2) висхідну стадію розвитку, коли спостерігається інтенсивне кількісне і якісне зростання; 3) максимальний розвиток, зрілість; 4) регресивні зміни, низхідну стадію; 5) розпад і загибель. Джерело розвитку забезпечує просторово-часові якісні зміни системи за допомогою речовини, енергії і інформації. При цьому система володіє двома видами джерел. Перша їх група знаходиться всередині самої системи, а друга – в зовнішньому середовищі. Перше джерело в значній мірі визначає саморозвиток системи.

Механізм розвитку, в основі якого лежать діалектика суперечностей, причини, фактори, становлять процеси, закони, закономірності і тенденції.

А. А. Богданов ввів ряд цікавих понять, що характеризують етапи розвитку різних систем. Так, термін «комплексія» вживався ним для позначення ситуації, коли система є чисто механічним об'єднанням елементів, між якими ще не почалися процеси взаємодії. Це характерно для випадків, коли, скажімо, підприємець починає створювати організацію (набрав кадри, купив техніку, приміщення і т.д.), але сама організація ще не функціонує [7].

Серед прикмет нашого часу однозначно можна виділити тенденцію, позначену Богдановим як диференціацію систем. Вона виявляється у видозміні та руйнуванні раніше існуючих державних форм і об'єднуючих їх систем. Хтось бачить причини у невмілому державному управлінні, хтось – у недоліках тоталітарного режиму або практичній неспроможності використовуваних теорій. Деякі допускають історичну зумовленість, а дехто схильний пояснювати подію циклічністю історичного розвитку. Проблемами життєвого шляху системи представляються: кризами і шляхами їх подолання; нестійкою рівновагою; консолідацією структур; можливостями і ресурсами розвитку систем; роллю зовнішніх факторів у розвитку системи; вибором і формуванням ефективної стратегії системи.

Становлення – це етап в розвитку системи, в процесі якого вона перетворюється на розвинену. Становлення є єдність «буття» і «ніщо», але це не проста єдність, а нестримний рух [11]. Цілісність, або зрілість системи представляє таку фазу її розвитку, коли

система досягає максимальної ефективності функціонування. вона працює на повну потужність, разом з тим, діалектика не залишає її у спокої і зрілу. По суті, система є деяким суперечливим утворенням, коли в єдиній системі виявляються протилежні системи, кожна з яких об'єднує елементи, що володіють функціональними якостями, протилежними функціональним якостям іншої підсистеми. Як завершуючи одну форму руху, система є цілісністю і «прагне» повністю розкрити можливості цієї вищої форми руху, а, як елемент вищої системи, елементарна система – носійка нової форми руху обмежена в своєму існуванні законами зовнішньої системи. Ця суперечність між можливістю і дійсністю в розвитку зовнішньої системи в цілому надає дію і на розвиток її елементів. І найбільш перспективними в розвитку опиняються ті елементи, функції яких відповідають потребам зовнішньої системи. Але навіть за сприятливих зовнішніх умов внутрішні суперечності в системі виводять її з досягнутого на певному етапі стану рівноваги. Таким чином, система неминує вступати в період перетворення. Всі перетворення системи в процесі розвитку пов'язуються з майбутнім розвитком, на який і спрямовані всі наші зусилля.

Для ефективної практичної діяльності людям нерідко буває важливо мати більш-менш чіткі уявлення про майбутнє систем. І, перш за все, про розвиток суспільства і його підсистем. Але спроби дати відповідь приводять до неоднозначних висновків: по-перше, сучасна наука практично не вивчала майбутнє саме систем. Швидше досліджувалося майбутнє об'єктів як деяких неструктурованих цілісностей. А система є набагато складнішим утворенням, ніж об'єкт, який годиться їй в сини-елементи. Проблема тут полягає в тому, що майбутнє системи залежить від значного числа внутрішніх факторів. Воно є їх результатом. Механізм його досягнення набагато складніший, непередбачений у порівнянні з майбутнім «самотнього» елементу, яким можна вважати об'єкт. Якщо внутрішні фактори не штовхають систему в майбутнє, тобто майбутнє є екзогенним, то їх дія на систему розподіляється по внутрішніх підструктурах системи і все одно досягається погоджено; по-друге, коли йдеться про майбутнє системи, з якою людина пов'язана зв'язками життєдіяльності, то мається на увазі, принаймні, один з варіантів його розуміння.

Отже, системним називати майбутнє, яке обумовлене розвитком самої системи, її механізмами, можливостями, ресурсами. Але система не існує сама по собі. У її розвиток

втручається людський фактор, який цілеспрямовано починає планувати майбутнє. У зв'язку з цим на майбутнє накладають відбиток цілі, інтереси і цінності людей. Воно стає бажаним майбутнім. Майбутнє розрізняється по спрямованості вектора перетворень як прогресивне (інноваційне), консервативне (зберігаюче) і реакційне (поворотне). На даному етапі нас цікавить саме інноваційний вектор розвитку як основа майбутніх перетворень.

Незнання процесів системності, невміння застосовувати закони системного аналізу приводить до розбалансування систем, що породжує виникнення кризи. Розглядаючи процеси інноваційно-інвестиційного розвитку через призму системного аналізу ми спостерігаємо наявність основоположних законів розвитку, що переносять свою дію на даний вид процесів. Можна сказати, що вони не просто діють, а створюють основу розвитку і функціонування об'єкту дослідження.

Даючи оцінку такому явищу як розвиток, можна зробити такі висновки:

- розвиток – це є постійний рух вперед, від простої форми до складної;
- ступінь розвитку визначається впливом об'єктивно існуючих факторів внутрішнього і зовнішнього середовища;
- шлях розвитку системи визначається базовими мотивами, що переважають в даній системі;
- розвиток визначається ступенем визнання системою об'єктивно-існуючої дійсності;
- розвиток, в повному розумінні даного терміну, можливий лише за умови, що визначені і зрозумілі якісно кількісні параметри кінцевої мети;
- прийнятною формою даного процесу розвитку – є його циклічність або спіральність. На нашу думку, спіральний розвиток може відображати більш об'єктивну картину розвитку ситуації, але враховуючи, що даний етап дослідження вимагає подальшого вдосконалення, загальноприйнятою формою аналізу є процес циклічності розвитку системи;
- поняття розвитку, повинно відображати два напрямки дослідження – це світ матеріальних речей і духовний світ (система поведінки людини, суспільства в цілому, соціальний уклад суспільства, морально-етичні норми поведінки). На нашу думку, ці два напрямки повинні взаємодоповнювати один одного і забезпечувати якісні параметри розвитку як явища в цілому.

Надалі, здійснюючи аналіз таких понять як інвестиції, інновації і відповідних

термінів, що розкривають їх сутність, ми спираємося на попередні висновки процесу розвитку. На даному етапі становлення економічних відносин наука про інновації та інвестиції зазнала значних змін в теорії і на практиці.

У світовій економічній літературі «інновація» інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу (НТП) в реальний – такий, що втілюється у нових продуктах і технологіях. Проблематика нововведень в нашій країні впродовж багатьох років розроблялася в рамках економічних досліджень НТП [5].

Термін «інновація» став активно використовуватися в перехідній економіці України як самостійно, так і для позначення ряду споріднених понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» і т.п. [5].

У літературі налічується безліч визначень. Наприклад, за ознакою змісту або внутрішньої структури виділяють інновації технічні, економічні, організаційні, управлінські і ін. Виділяються такі ознаки, як масштаб інновацій (глобальні і локальні); параметри життєвого циклу (виділення і аналіз всіх стадій і підстадій), закономірності процесу впровадження і т.п.

Основою здійснення радикальних економічних реформ та побудови якісно нової економічної системи в Україні є реструктуризація виробництва на базі науково-технічного прогресу. Як відомо, при монополізмі державної власності в умовах соціалізму економічні мотиви і стимули до підвищення ефективності виробництва і впровадження інновацій були надто слабкими. І тільки завдяки процесу роздержавлення та введення плюралістичної моделі власності формується ринкове середовище, а суб'єкти господарювання набувають значно більшої самостійності й відповідальності, їхня діяльність базується на комерційних засадах, що спонукає до активних нововведень, які є визначальним фактором підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг вітчизняних виробників. Саме вона здатна вивести їх на світові ринки.

Науково-технічний прогрес – один з важливих факторів економічного розвитку. Багато видатних економістів, таких як А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Е. Бем-Баверк приділяли увагу досягненням у сфері нової техніки й технології [5]. Так, Адам Сміт перший розділ своєї праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» присвятив, головним чином тому, що сучасні економісти називають науково-технічним

прогресом і економічним зростанням. Вважаючи, «що значне збільшення кількості роботи, яку може виконати в результаті поділу праці та сама кількість працівників, залежить від трьох різних умов: по-перше, від збільшення вправності кожного окремого працівника; по-друге, від економії часу, який зазвичай витрачається на перехід від одного виду праці до іншого; по-третє, від винаходу великої кількості машин, які полегшують і скорочують працю та дають змогу одній людині виконувати роботу кількох». Важливе значення технічного прогресу в економічному розвитку простежується в працях Дж. Мілля, К. Маркса та ін. К. Маркс визначав нововведення, які вивільняють основний капітал, як будь-яке вдосконалення, що дає можливість скоротити необхідну робочу площу чи продовжити експлуатаційний термін машин [11]. Дуже велике значення НТП надавали західні економісти ХХ ст., які вивчали проблеми економічного зростання (Р. Солоу, Й. Шумпетер, Д. Сахал, Р. Фостер, Б. Твісс, Е. Денісон та ін.) [9]. Поряд із природними і трудовими ресурсами основним виробничим капіталом суспільства, важливим джерелом економічного зростання вони вважають НТП. У зарубіжній і вітчизняній літературі він пов'язується з поняттям інноваційного процесу. Це, як справедливо відзначив американський економіст Джеймс Брайт, єдиний процес, що об'єднує науку, техніку, економіку, підприємництво й управління [9]. Він складається з отримання новинок і триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Отже, інноваційний процес охоплює весь комплекс відносин: виробництво, обмін, споживання.

Що стосується кількісних оцінок впливу інновацій на зростання ВВП, то

М. Абрамовіч, Р. Солоу, Е. Денісон, Л. Канторович та інші відомі економісти оцінювали вплив цього чинника на рівні 88 % [11]. Так, згідно з твердженням Р. Солоу, в причинах приросту інвестицій необхідно вбачати лише 12 % збільшення виходу продукції з розрахунку на одну людину-годину, а близько 87,5 % – у технологічних зрушеннях [2]. Кількісний внесок різних факторів в економічне зростання ринкової економіки приблизно розраховано Е. Денісоном [2], а саме: збільшення трудовитрат (32 %); підвищення продуктивності праці (68 %), у т. ч., інновацій (28 %), капіталу (19 %), освіти (14 %), економії, зумовленої масштабами виробництва (9 %), ефективного використання ресурсів (17 %).

Висновки. Підводячи підсумок по вищевикладеному можна сказати, що на даному етапі розвитку тенденції в напрямку розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства – основна мета, яка повинна стояти при вирішенні питань в даній сфері – це розробка єдиного категоріального апарату, нормативної бази, системного методологічного підходу оцінки різних видів потенціалу підприємства, в тому числі й інноваційно-інвестиційного, використання якого надасть можливість на практиці підвищити ефективність інноваційно-інвестиційних процесів на макро- та мікрорівні. Технічний процес, нова технологічна база та можливості персоналу визначають близько 28 % приросту національного доходу. Якщо інновації та інвестиції взаємопов'язані, то їхній внесок у приріст доходу становитиме майже 50 %, що актуалізує подальший науковий пошук в прикладному аспекті розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства.

Література.

1. Голобородько О. П., Марченко О. В. Удосконалення організації інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах машинобудівної галузі України. *Економіка і регіон*. 2016. № 1 (56). С. 47-51.
2. Федорова Ю. В. Інноваційно-інвестиційний потенціал машинобудівного підприємства у складі промислово-фінансової групи. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 6, Т. 1. С. 153-156.
3. Чубай В. М. Суть і види інноваційних стратегій машинобудівних підприємств. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського форуму*. 2010. № 1 (3). Том 2. С. 347-356.
4. Valitov S. M., Khakimov A. K. Innovative potential as a framework of innovative strategy for enterprise development. *Procedia Economics and Finance*. 2015. № 24. P. 716-721.
5. Білозубенко В. С. Інноваційна система Європейського Союзу: особливості формування та розвитку: монографія. Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. 466 с.
6. Gavrysh O., Boiarynova K. The methodological approach to monitoring of the economic and functional state of innovation-oriented machinery engineering enterprises at the modern technological modes. *Economic Annals-XXI*. 2017. № 164 (3-4). P. 65-70.
7. Labunska S., Petrova M., Prokopishyna O. Asset and cost management for innovation activity. *Economic Annals-XXI*. 2017. № 165 (5-6). P. 13-18.

8. Vertakova Y., Plotnikov V. Innovative and industrial development: specifics of interrelation. *Economic Annals-XXI*. 2016. № 156(1-2). P. 37-40.
9. Балан О. С. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття інвестиційних рішень. *Ефективна економіка*. 2012. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1621>.
10. Литвин З. Б. Необхідність аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2016. Том 25. № 2. С. 99-107.
11. Яковенко В. Г. Інвестиційна та інноваційна діяльність. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С. 289-290.

References.

1. Goloborodko, O. P. and Marchenko, O. V. (2016). «Improvement of the organization of innovation and investment activity at the enterprises of the machine-building industry of Ukraine». *Ekonomika i region*. Vol. 1 (56). pp. 47-51.
2. Fedorova, Y. V. (2014). «Innovation and investment potential of the machine-building enterprise in the composition of the industrial-financial group». *Visnyk Xmel'ny'cz'kogo nacional'nogo universy'tetu. Ekonomichni nauky*. Vol. 6/1. pp. 153-156.
3. Chubay, V. M. (2010). «The essence and types of innovative strategies of machine-building enterprises». *Byuletен` Mizhnarodnogo Nobelivs'kogo forumu*. Issue 1 (3). Vol. 2. pp. 347-356.
4. Valitov, S. M. and Khakimov, A. K. (2015). Innovative potential as a framework of innovative strategy for enterprise development. *Procedia Economics and Finance*. Vol. 24. pp. 716-721.
5. Bilozubenko, V. S. (2012). *Innovacijna sy'stema Yevropejs'kogo Soyuzu: osobly`vosti formuvannya ta rozvy`tku*. [Innovation system of the European Union: peculiarities of formation and development]. DonNUET. Donecz'k. Ukraine.
6. Gavrysh, O. and Boiarynova, K. (2017). The methodological approach to monitoring of the economic and functional state of innovation-oriented machinery engineering enterprises at the modern technological modes. *Economic Annals-XXI*. Vol. 164(3-4). pp. 65-70.
7. Labunska, S., Petrova, M. and Prokopishyna, O. (2017). Asset and cost management for innovation activity. *Economic Annals-XXI*. Vol. 165(5-6). pp. 13-18.
8. Vertakova, Y. and Plotnikov, V. (2016). Innovative and industrial development: specifics of interrelation. *Economic Annals-XXI*. Vol. 156(1-2). pp. 37-40.
9. Balan, O. S. (2012). Model` informacijno-anality`chnogo zabezpechennya pry`jnyattya investy`cijny`x rishen`. [Model of informational and analytical support for making investment decisions]. *Efekty`vna ekonomika* [Effective economy]. (electronic journal). no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1621>.
10. Lytvyn, Z. B. (2016). «The need for analysis of investment-innovation activity of the enterprise in modern economic conditions». *Ekonomichny`j analiz: zb. nauk. prac`*. Vol. 25/2. pp. 99-107.
11. Yakovenko, V. G. (2012). «Investment and innovation activity». *Visnyk ekonomiky` transportu i promy`slovosti*. Vol. 40. pp. 289-290.

Abstract.

Markina I. A., Marchyshynets S. M. *Development of innovation and investment potential of the industrial sector.*

Introduction. The main catalyst for effective transformations in the industrial sector of the economy is innovation and investment policy, which aims to increase the potential, namely the capacity of the manufacturing sector of the Ukrainian economy. The innovation and investment potential closely reflect the objectively existing possibility of socio-economic development of the human system.

The purpose of the article is to clarify the basic principles and approaches that reflect the innovation and investment potential and the essence of innovation and investment development.

Results. The state ideology in the field of innovation and investment policy is considered. A generalization of the concept of "development" of the philosophical point of view is presented. The decisive role of development in understanding the essence of everything is proved. The vector of development in terms of its regressive or progressive manifestation is considered. It is determined that the stages of development are the stages of system change, which include: appearance, upward stage of development, maximal development or maturity, regressive changes or downward stage, disintegration and death. The tendency of differentiation in socio-economic systems is determined. The essence of «becoming» as a stage in the system development is considered. The essence of the system's maturity is revealed. External and internal sources of system development are considered. On the basis of the theoretical generalization, the key properties of the concept of "development" are given: it acts as a form of constant movement forward from simple to complex form; the degree of development is determined by the influence of external and internal factors; the way of development of the system is determined by its basic motives, the degree of recognition by the system of objectively existing reality; development is possible if it's provided by the quantitative parameters of the end goal; the form of its implementation is cyclical or spiral; analysis of development must be carried out in two directions of research: in the material and spiritual worlds. The definition

of "innovation" is given. The essence of scientific and technological progress as a basis of economic development is considered and the vision of leading scientists-economists on this phenomenon is presented. Quantitative estimates of the impact of innovative GDP growth are provided. The quantitative contribution of various factors of economic growth of a market economy is given.

Key words: management, enterprise, potential, innovations, investments, innovation and investment development.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Маркіна І. А., Марчишинець С. М. Розвиток інноваційно-інвестиційного потенціалу промислового сектору. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 2. С. 5-11.

Markina I. A., Marchyshynets S. M. Development of innovation and investment potential of the industrial sector. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 2, pp. 5-11.



УДК 631.1:330.322:330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-2>

ГРІДІН О.В., старший викладач,

Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка (м. Харків, Україна)

**КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Гридін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення.

Вступ. В статті розглядаються проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та визначаються і обґрунтовуються шляхи їх вирішення. В результаті дослідження встановлено, що відродження національної економіки в цілому та аграрної її сфери зокрема можливе лише внаслідок активізації інноваційних процесів за рахунок повноцінного інвестиційного забезпечення.

Метою даної статті є виявлення особливостей формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві, встановлення чинників, що їх гальмують, а також визначення та окреслення шляхів розв'язання проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового виробництва.

Методологія дослідження. В процесі досягнення поставленої мети використовувались наступні методи: монографічний; абстрактно-логічний; синтезу; узагальнення й абстрагування.

Результати. В статті виявлені суттєві особливості формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві. Доведено, що сучасна економічна політика в аграрній сфері має орієнтуватися на формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, коли зростання ефективності суспільного виробництва досягається за рахунок зростання знань.

Встановлено, що пріоритетами у сфері інновацій агропромислового комплексу є: енерго – і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки продукції; інновації, що сприяють заповненню внутрішнього ринку високоякісними продуктами харчування вітчизняного виробництва; нововведення, що дають змогу підвищити надійність, ефективність сільськогосподарських машин і механізмів, продовжити термін їх експлуатації, підвищити продуктивність.

Узагальнено основні проблеми впровадження інновацій та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві.

Доведено, що загальною стратегічною метою управління інноваційним розвитком АПК є повноцінне оновлення аграрної сфери економіки, що відповідатиме вимогам збільшення виробництва якісної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, підвищення рівня життя населення, зростання ефективності виробництва, збереження навколишнього середовища.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційні процеси, інноваційні технології, інноваційно-інвестиційна модель розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вельми загрозлива економічна ситуація, викликана затяжною системною кризою в національній економіці, що склалась майже в усіх її сферах, у поєднанні з несприятливим інвестиційним кліматом і катастрофічною міграцією

працездатного населення у підсумку призвели до уповільнення економічного зростання, а в деяких секторах – до його істотного спаду. Розв'язання проблеми стабілізації національної економіки на першому етапі та її поступове відродження, у тому числі і в аграрній сфері,